Vårdplan för Norröra Kapell

Stockholm 2012-11-22

Cecilia Pantzar

WSP Analys & Strategi

H:\Norröra\Vårdplan Norröra 20121122.docx

WSP Analys & Strategi
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 8 688 60 00
Fax: +46 8 688 69 99
WSP Sverige AB
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
www.wspgroup.se

KUND

Norröra samfällighetsförening

KONSULT

WSP Samhällsbyggnad

121 88 Stockholm-Globen

Kontaktperson: Cecilia Pantzar

Översiktskarta med Norröra markerad med svart pil.

Bakgrund 4
Naturgeografi och topografi 5
Historik 6
Kapellet 8
Kulturhistorisk karakterisering 10
Byggnadsbeskrivning och åtgärdsförslag 11
Övriga iakttagelser 22
Bilaga 1 – Byggnadsdetaljer 25
Bilaga 2 – Skador – uppdateras efter hand 26
Bilaga 3 - Utförda åtgärder – uppdateras efter hand 29

Bakgrund

WSP har på förfrågan från Norröra samfällighet upprättat en vårdplan för kapellet på Norröra, Norröra 17:1. Kapellet är i behov av restaurering både in- och utvändigt och vårdplanen omfattar kapellet i sin helhet. I uppdraget ingår att utreda byggnadens antikvariska värden samt ge åtgärdsförslag med utgångspunkt från byggnadens utformning och byggnadsutveckling.

Vid besök på plats utfördes en antikvarisk besiktning och dokumentation av kapellet. Vid samma tillfälle gjordes även en översyn av skadebilden med hantverkaren Ola Lundqvist. Tänkbara åtgärder med antikvarisk anpassning diskuterades i anslutning till genomgången. Både besiktning och dokumentation är utförd i dialog med samfällighetens representanter. Utgångspunkten för vårdplanen är att skapa förutsättningar för en långsiktig förvaltning av kapellet som både tar hänsyn till kapellets och miljöns kulturmiljövärden och verksamhetens behov. Åtgärdsförslaget utgår från byggnadens antikvariska värden och omfattar för byggnaden lämpliga material och tillägg. Därtill följer även en överskådlig checklista för återkommande underhåll och eventuella långsiktiga förändringar.

Bild. Karta över Norröra. Missionshuset ligger i byn på öns södra del och markeras med en blå pil. Den röda pilen norrut visar läget för den gamla byn med spår i form av odlingsrösen, stengärdsgårdar och en brunn(RAÄ Blidö 13:1). Den andra blåa pricken till höger om den röda pilen visar läget för fossil åker och röjningsrösen (RAÄ Blidö 87:1).

Naturgeografi och topografi

Norröra är en del av Stockholms norra ytterskärgård. Ön ligger i jämnhöjd med Blidö och Yxlan sydöst om Norrtälje. Blidö och Yxlan bildar tillsammans en gräns mellan den inre och yttre skärgården. Norröra och Söderöra är starten på den mer glesa och karga ytterskärgården. Öarna i området var vattentäckta fram till för 9000 år sedan. Norröra ingår i ett bälte av flacka öar med sandtäckt berggrund som var lämpad för odling. Häradsekonomiska kartan visar öns markanvändning i slutet på 1800-talet. Inägomarken i form av åkrar och ängar låg samlad på öns centrala och södra delar. Utmarkens skogspartier ramar in i alla riktningar utom söder och dominerar öns norra delar. Byn låg från början mer norrrut på ön, men förflyttades söderut som en trolig följd av ryssarnas härjningar i området 1719. Det nuvarande läget för byn är kopplat till den anslutande naturliga hamnen, Blötviken.

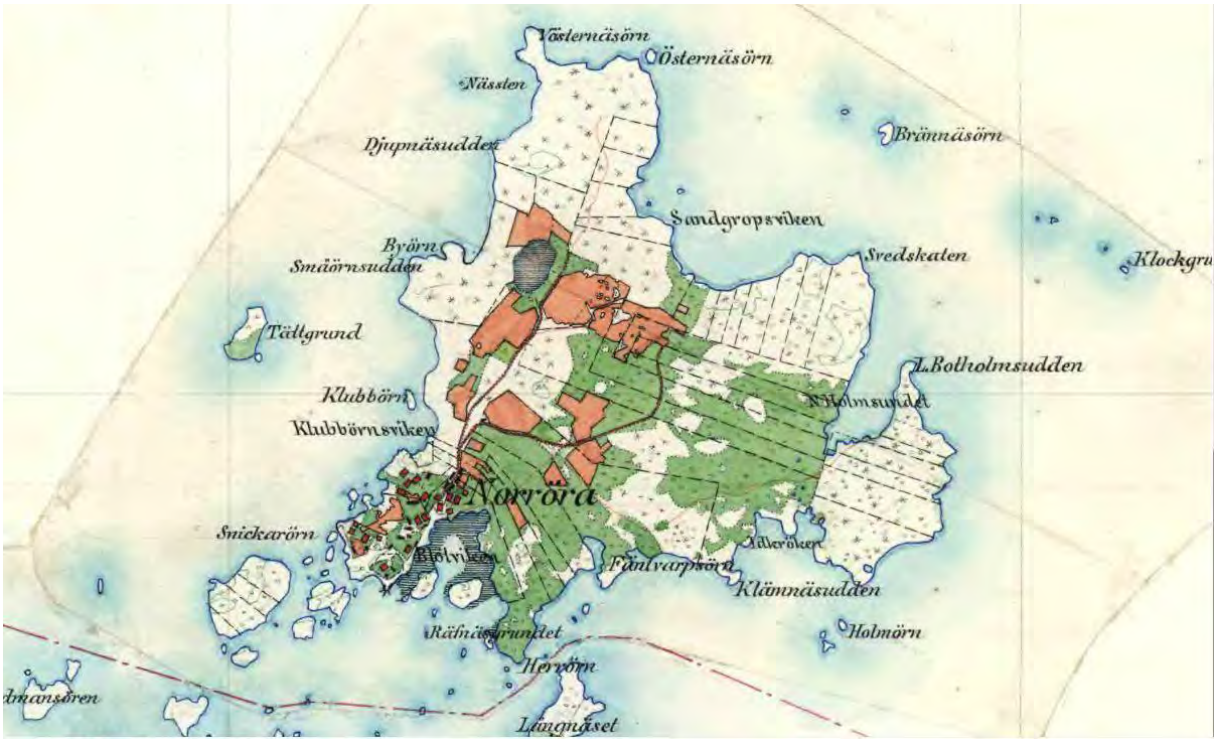

Bild. Häradsekonomiska kartan över Norröra som visar hur öns landskap och bebyggelse såg ut i slutet på 1800-talet.

Bild. Ekonomiska kartan från 1950-talet visar en markanvändning som i stora drag är oförändrad sedan slutet på 1800-talet.

Historik

Norröra har i alla tider varit sparsamt befolkat. Här finns inga spår efter förhistoriska aktiviteter. Jordeboken från 1639 visar att byn då bestod av två gårdar. Dagens by som etablerades i nytt läge under 1700-talet växte sig gradvis större. I slutet på 1800-talet uppgick byn till 13 gårdar. Öborna livnärde sig på en kombination av fiske, odling och djurhållning. Närheten mellan Norröra och Söderöra innebar ofta samverkan mellan öarna. Både skolgång och kyrklig verksamhet har samordnats periodvis. Vid sekelsskiftet 1900 var öns invånarantal som högst med omkring 16 bofasta familjer. Därefter följde en gradvis nedgång. Andelen fritidshus har dock tilltagit och ny bebyggelse har tillkommit utmed vattnet i både nord och öst. Numera bor endast några familjer på Norröra året runt. Sommartid ökar invånarantalet till omkring 130 hushåll. Norröra var kunglig jaktmark fram till 1920 och är på senare tid känt som spelplats för den populära barnserien *Vi på Saltkråkan*.

Frikyrkorörelsen

I Norrtäljetrakten tog frikyrkorörelsen fart på allvar under 1870-talet. På Blidö etablerades socknens första församling Eklesia 1878. En rad missionshus tillkom i socknen under 1900-talets början. Av socknens nio kända missionshus är ett numera rivet (Morger 1986:108ff). Kapellet på Norröra stod klart för invigning 1908 under benämningen bönhus. Det kom till i en tid av en alltmer tilltagande frikyrkorörelse. På 1910-talet var i det närmaste samtliga bofasta familjer på Norröra och Söderöra medlemmar i missionsförsamlingen. De återkommande söndagsmötena alternerade mellan öarna.

Bild. Bröllopsbild eventuellt från 1918. Omgivningen är öppen och marken väl betad. Tomten omgärdas av ett lågt, glest trästaket som är knutet till den angränsande fastigheten. Stenraden som kantar uppfarten till kapellet finns delvis bevarad fortfarande. Lägg märke till kaminens skorstensrör som löper över taket, fönstren som var indelade i fyra luft och den lite bredare ingångens pardörr.

Bild. Kapellet under pågående fönsterrenovering. Här syns den påbyggda farstukvisten. Byggnaden är numera inbäddad i grönska, vilket gör byggnaden mindre reslig. Gavelväggens horisontella panelskarv bidrar till ett mer kompakt fasadspråk. I fonden till höger skymtar utedasset.

Kapellet

Missionshuset ligger i byns södra del alldeles invid några av de miljöer som var spelplats för serien Saltkråkan. Läget direkt på det kuperade berget ger en fin utblick över omgivningen. Den omgivande naturtomten angränsar till flera boningshus med lummiga trädgårdar. Utedasset är diskret placerat på kapellets baksida och är troligtvis samtida med kapellet. Kapellet har en rektangulär grundplan med ett högrest sadeltak. De vitmålade träfasaderna vilar på en kraftig stengrund. Fönstren är väl tilltagna för att ge kyrkosalen rikligt med ljus. Trots den enkelt hållna formgivningen signaleras tydligt kyrkofunktionen.

Dagens exteriör präglas till stor del av åtgärder utförda någon gång efter 1973. Tegeltaket har blivit ersatt av tegelimiterande plåt, plegel. Taket har även kompletterats med avvattning i form av hängrännor och stuprör. Entrén har fått en vindskyddande farstukvist. Samtliga fönster i kyrksalen har blivit utbytta mot fönster av likartad typ, om än något mindre. Äldre foton visar att fasadernas färgsättning troligtvis har varit ljus redan från början, men med kontrasterande mörkare fönsterbågar. Befintliga fönster var målade i en mellanbrun färg. På vinden påträffades de äldre bågarna som var målade med engelskt röd i flera omgångar.

Interiören är öppen med en sammanhängande kyrksal. Predikstolen står centralt på ett podium i väster. Övriga kyrkorummet är inrett med bänkar som rymmer 90 besökare. Här finns även lös inredning i form av orgel, en skeppsmodell av en sandkil med specialsnickrat skyddsskåp, några pinnstolar, två klaffbord och en vedlår. Vedlåren är ett minne från tiden med kamin. Kaminen stod i det inre södra hörnet. Skorstensutgången syns ännu som en lagning i taket och vägg-panelen i hörnet har blivit lagad just här. I kapellet fanns tidigare en brandspruta som finns bevarad och som med fördel kan återföras.

Kyrkorummet är till stor del oförändrat sedan uppförandet. Stilmässigt anknyter det snarare till 1800-talets stilideal än de nya strömningar som jugendperioden förde med sig i städerna. De såpskurade brädgolven möter mot väggar och tak klädda med pärlspont. Den inre gavelväggens skivbeklädnad tillkom sannolikt i samband med att de två gavelfönstren togs ur bruk. Inredningen är välbevarad både avseende snickeridetaljer och färgsättning.

Bild. Kyrkosalen åt väster med ursprunglig inredning i både bänkar, predikstol och podium. Tavlan målades för missionshuset av Fridolf Sjöblom 1910.

Bild. Kyrkosalen åt öster med ursprunglig inredning i bänkar. Mot bortre väggen står ett modellskepp med skyddsskåp.

Kulturhistorisk karakterisering

Missionshusets högresta siluett är typisk för det tidiga 1900-talets enkla och funktionella frikyrkobyggnader. Exteriören bevarar de ursprungliga grunddragen i taksiluett, volym och fasadspråk. Bärande drag är det branta sadeltaket, de högresta fasaderna med slät stående träpanel, den symmetriska fönstersättningen och den markerade entrén.

Interiören kännetecknas av enkel, robust formgivning med förankring i det sena 1800-talets ideal. Tidsandan avspeglas i det delvis bevarade brädgolvet, i tak- och väggpanel av pärlspont, genom den gedigna träinredningen i podium och bänk. Färgsättningen är också typisk med ljusgula väggar och kontrasterande inredning i mättad, enkelt utförd mahognyimitation. Kyrkorummet har även bevarade tidstypiska detaljer i väggkrokar med porslinsknoppar och vedlår som vittnar om den tidigare kaminuppvärmningen.

Placeringen väl synlig i höjdläge med utblick över omgivningen är karakteristisk. Den omgivande i grunden karga tomten har varit naturligt tuktad genom bete. Stenraden som leder fram till entrén finns delvis bevarad och är en miljöskapande detalj som är en återkommande form av gränsmarkering i skärgården. Kapellets ursprungsfunktion som kyrka och mötesplats för Norröraborna är fortfarande högst levande. Kontinuiteten i bruket gör kapellet till en värdefull miljö både i kraft av samlande punkt och som ingång till missionsrörelsens historiska betydelse för skärgården omkring 1900.

Bild: Plankarta över delar av byn. Missionshuset har fastighetsbeteckning 17:1 och markeras med en blå pil.

Byggnadsbeskrivning och åtgärdsförslag

Kapellet ligger som planen visar inte fullt ut i nordsydlig riktning. För att underlätta beskrivningen benämns fasaderna enligt principen att långsidorna benämns som norra respektive södra fasaden osv.

Exteriör

Planlösning: Rektangulär. Det mäter 8,36 x 6,28 m utvändigt och 8,08 x 5,98 m invändigt.

Sockel: Tuktade stenblock med förekomst av borrhål efter brytning. Fogad med kalkbruk, men återkommande lagningar med cementbruk.

Stomme: Regelväggar av trä, på syll av trä. Torpargrund, dock ej bekräftat vid invändig besiktning.

Fasader: Stående ramsågad panel med avslutande vattbräda nedtill mot stengrunden. Panelbrädor med avfasade kanter, varierar i bredd 8,5 eller 10,5 cm. Den breda panelen finns uteslutande nedanför fönstren och är tillkommen i samband med fönsterbytet. Vattbrädan är 9 cm hög. Vitmålad panel, inga underliggande färgskikt.

Tak: Rött plegel på undertak av liggande träpanel. Taklag av trä med synliga tassar i takfoten. Hängrännor och stuprör av vit plåtisol.

Vindskivor: Dubbla brädor, vitmålade. Troligtvis förnyade i samband med takomläggningen.

Avvattning: Hängrännor och stuprör av plåtisol är relativt nya. De tillkom i samband med ny dränering längs med nordfasaden.

Fönster: Ej originalfönster. Utåtgående, kopplade tvåluftsfönster med mittpost. Bågarna är indelade i tre rutor. Vitmålade, inga underliggande färgskikt.

Dörr: Enkeldörr av modern typ, vitmålad.

Vindskydd: Entrésidans sekundärt tillbyggda vindskydd är klädd med panel lik fasadernas. Innerväggarna saknar inklädnad och har en öppen omålad regelstomme.

Tomten: Väster om kapellet ligger ett litet utedass. Det mäter 1,88 x 1,65 m och är klätt med slät träpanel och täckt av pulpettak. Dasset är målat i samma färg som kapellet.

Skick och åtgärdsförslag

Sockel: Befintlig fogning domineras av slarvigt påförda cementlagningar som smetar ut på stenarna. Vid kommande åtgärder på sockelpartiet bör cementbruket avlägsnas och ersättas med kalkbruk. Cementbruk skapar täta fogar som gör luftväxlingen i torpargrunden mindre, vilket kan leda till invändiga fuktproblem. Därtill är fogarna missprydande för exteriören. I utsatta lägen som detta nära marken rekommenderas hydrauliskt kalkbruk. Fogningen bör påföras med slev och som platt utstrukna fogar mot stenen.

Stomme: Träsyllen har synliga rötskador på södra och västra sidan. Dessa bör besiktigas närmre avseende rötskador. För att undvika mer omfattande syllbyten förordas rensning av rötskadade delar in till friskt virke. Nytt virke av god kvalitet salas i med anpassning till den befintliga syllens utformning. Den nedre anslutande vattbrädan har punktvis rötskador. En översiktlig kontroll av vattbrädan bör göras innan beslut om lagning eller byte tas. Eventuell ny vattbräda utformas med virke av god kvalitet och enligt samma dimensioner och bearbetning som den tidigare.

Fasader: Fasadernas panel är i relativt gott skick. Enstaka ytor nedtill kan ha tendenser till rötskador. Vid begränsade skador rekommenderas skarvning med brädor av samma dimension som tidigare. Byte av hela brädor återgår till det äldre formatet på 8,5 cm. Färgen är allmänt krackelerad och flagar runt om på samtliga fasader i varierande grad. Befintlig färg är av modern typ och alltför tät. Fasaden tenderar att hålla sig fuktig under färgen. För att komma till rätta med flagning och fuktproblem bör all färg skrapas ner. Därefter rekommenderas nymålning med linoljefärg i lätt bruten vit. Fasadarbetet är tidskrävande och kan med fördel delas upp under flera år. Förslagsvis en fasad per säsong. Gavelfasadernas horisontella mittlist är kraftigt nedsmutsad.

Tak: Taktäckningen av plåt är relativt ny och därmed i gott skick. På sikt i samband med byte av yttertak bör plåten på nytt ersättas av tegeltäckning.

Vindskivor: Vindskivor av trä tycks vara i gott skick, men är mörka till följd av kraftig påväxt av alger/mögel? Vindskivorna är i stort behov av rengöring, skrapning och målning.

Avvattning: Relativt ny och i gott skick. En av nordsidans markanslutningar, närmast entrén, är utförd i missprydande orange plast. Röranslutningen bör bytas mot mer diskret plåtrör.

Fönster: Samtliga fönster genomgick renovering och målning 2012. Se Bilaga 2. I samband med arbetet påträffades de utbytta originalfönstren på vinden. Den nya röda färgsättningen baseras på färgspår på dessa. Fönstren hade bevarade röda färgspår liknande faluröd, NSC S5040-Y80R.

Dörr: Dörren är i gott skick och sitter i skyddat läge för väder och vind. Dörren är av förrådstyp och signalerar inte ingångens funktion som huvudentré. Läget i vindskyddet gör att dörren inte har en framträdande plats i exteriören. På sikt bör dörren bytas mot en ytterdörr med särskild anpassning till byggnadens funktion som kyrka och offentligt rum.

Vindskydd: Fasadpanelen är i gott skick och behandlas som övriga fasader. De omålade innerväggarna uppvisar missfärgningar till följd av fuktpåverkan. Vindskyddets nuvarande utformning är mörk och framstår inte som helt färdigställd på insidan. För att skapa en sammanhängande entré bör vindskyddet målas invändigt. Genom att välja en ljus färg, gärna samma som fasadernas, blir vindskyddet mer integrerat i helheten. Eftersom det inte finns ljusinsläpp bidrar en ljus färg även till att skapa en mer välkomnande entré.

Omgivande mark: Sänka marken till höger om entrén. Ta bort föremål som står lutade mot den västra gavelväggen.

Tomten: Tukta växtligheten på tomten, särskilt i anslutning till byggnaden. Vid uppförande av omgärdande staket i närmiljön förordas låga, glesa staket som smälter in i den naturnära, karga miljön. Staket direkt på berghällar bör undvikas.

Bild. Gavelfasaden åt väster under pågående fönsterrenovering. Notera konturerna efter bottenvåningens två igensatta fönster. Fuktalstrande föremål står lutade mot fasaden.

Bild. Det moderna vindskyddet framför entrén kan anpassas till helheten genom att målas även invändigt. Ytterdörren är av förrådstyp är inte vad som kan förväntas i en byggnad av denna karaktär. Den bör bytas mot en mer anpassad variant på sikt.

Bild. Vägghörn i sydöst med delvis bortfallen vattbräda och rötskadad syll.

Bild: Gavelfasad åt väster. Fasadpanel med äldre ramsågade brädor till vänster och yngre klingsågade till höger. Färgen är krackelerad och flagar f läckvis. Särskilt på ytor med yngre panel.

Bild: Fasadpanelen nedan fönstren är bredare lokalt, troligtvis till följd av fönsterbytet. De breda panelbrädorna är dock ramsågade precis som fasadernas äldre panelytor.

Bild: Söderfasadens stuprör ansluter till större sten/häll som lutar från fasaden. Risken för att utkastarens vatten ska tränga in i grunden är därmed minimal.

Bild. Östra fasaden med nedsmutsad delvis flagande fasad. Vindskivorna är mörka av någon påväxt. Till vänster syns den nya hängrännan som är monterad på ny ej inmålad bräda.

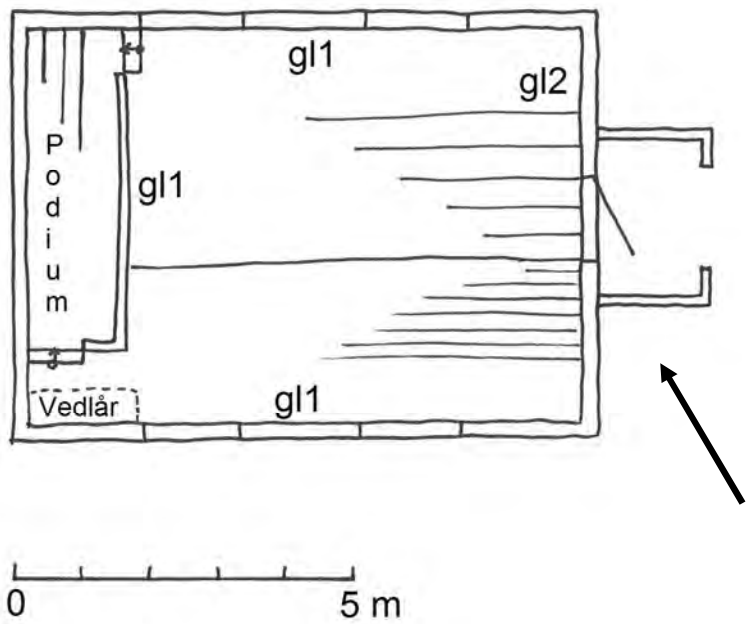

Bild. Planskiss över interiören. Nordpilen visar byggnadens läge. För att underlätta redogörelsen anges den nordligt riktade långsidan för nordfasad osv. Golvlist 2 (gl2) finns endast till vänster om dörren.

Interiör - kyrkosalen

Golv: Såpskurade brädor. Bredare i västra delen, 19-22 cm. Övriga delar österut brädbredd 10-13,5 cm. Podiets brädgolv, 12 cm. Skillnaden i golvmaterial kan antingen vara en lagning alternativt vittna om att kapellet uppfördes av tillgängligt material av olika slag.

Golvlist: Mahognyådrad med övre hålkäl på flertalet delar, inklusive podiet. Undantaget gavelväggen till höger om ingången, nyare enklare variant.

Väggar: Liggande pärlspont, äldre troligtvis originalpanel, 85 mm bred. Yngre lagningar med pärlspont; i sydöstra kaminhörnet 95 mm, vid ytterdörr 90 mm. Slät skivbeklädnad på östra gavelväggen bakom podium. Troligtvis för att täcka igensatt fönsteröppning. Pärlsponten är målad med ljusgul linoljefärg. Underliggande färgskikt av likartad ljusgul nyans. Skivväggen bakom predikstolen är vitmålad.

Hörnlist: Smal hålkäl, 2,5 cm.

Podium och predikstol: Mahognyådrad bröstning med halvfranska speglar, balustrad med svarvade pelare.

Fönster: Samtliga fönster är sekundärt utbytta. Tidigare fönster har varit högre, vilket märks i den ilagade väggpanelen under samtliga fyra fönster. Lagningen består av tre brädor och mäter 350 mm från fönsterbrädans underkant. Karmbredd 118 cm. Profilerade fönsterfoder, 110 mm breda, sannolikt original. Vit-

målade, med underliggande ljusgrå färg. Mittposten är platt med rundade kanter.

Innertak: Pärlspont av samma typ som på väggarna. Vitmålat.

Taklist: Bred hålkäl och mindre hålkäl. Vitmålad.

Lös inredning:

- Väggkrokar av äldre typ som har varit rytmiskt placerade längs med långsidorna. Ett flertal nedtagna delvis trasiga krokar finns i förvar. Dessa kan lagas och återupphängas. -Väggfast vedlår av pärlspånt i inre södra hörnet.

- Mahognyådrade bänkar av parktyp.

- Skeppet står skyddat i specialsnickrat men utrymmeskrävande skåp. Skepp av detta slag är tänkta för upphängning.

Skick och åtgärdsförslag

Golv: Brädgolvet är i gott skick med fin patina. Behandlas fortsättningsvis som tidigare med såpskurning.

Golvlist: Listen är i gott skick med mahognyimiterande måleri. Befintligt måleri bevaras. Varsam rengöring och vid behov endast bättringsmålning med samma färgskala som bottenfärgen.

Väggar: Nuvarande ytskikt är i gott skick men allmänt nedsmutsat. Ett första steg är att varsamt tvätta träpanelen. En eventuell ommålning bör föregås av mer ingående färgundersökning på flera ställen i rummet. Nymålning utförs med linoljefärg och om inte andra färgspår påträffas i likartad ljusgul färg.

Hörnlist: Listen är i gott skick och målas även fortsättningsvis i samma färg som väggarna.

Podium: Brädgolvet såpskuras som övriga kyrksalen. Befintligt måleri på väggens bröstning, balustraden och predikstolen bevaras. Vid behov rekommenderas varsam rengöring. Eventuell bättringsmålning bör göras med eftertanke och främst på ytor med mekaniska skador. Slitage från vardagens beröring av händer på balustrad och predikstol är stämningsskapande patina som vittnar om missionshusets historia. Eventuell bättring utförs med linoljefärg i samma färgskala som måleriets bottenfärg.

Fönster: Fönster lagade och målade 2012. Målning utfördes med linoljefärg. Befintlig brun färg, grundmålades med vit och därefter engelskt röd. Den röda färgen är en återgång till fönstrens ursprungliga färgsättning. Fortsatt underhåll med linoljfärg i samma röda nyans. NCS?

Innertak: Nuvarande ytskikt är i gott skick men allmänt nedsmutsat. Ett första steg är att varsamt tvätta träpanelen. En eventuell ommålning bör föregås av mer ingående färgundersökning. Nymålning utförs med linoljefärg och om inte andra färgspår påträffas i likartad ljus vit färg.

Taklist: Listen är i gott skick och målas även fortsättningsvis i samma färg som taket.

Lös inredning:

- Befintliga nedtagna väggkrokar lagas och återmonteras i samma lägen som tidigare, skruvhål är vägledande. Eventuell komplettering av krokar kan göras hos välsorterad leverantör för äldre byggnadsvårdsmaterial. Krokarnas patina bör bevaras så lång det är möjligt.

- Vedlåren bevaras och hanteras som väggarna när det gäller underhåll och måleri.

- Bänkarna är i gott skick när det gäller ytskikt, men har en något ostadig konstruktion. Befintligt mahognyimiterande måleri bevaras. För skötsel se rekommendationer för balustrad och predikstol. Eventuell stabiliserande åtgärd bör utformas diskret och med god anpassning till den nuvarande formgivningen. Förslagsvis kan det räcka med att hyvla till befintliga ben. Alternativt kan ytterligare stödben monteras centralt. Benet målas in med linoljefärg i nyans som stämmer med bänkarnas bottenfärg.

- Modellskeppet bör hängas upp i taket och på så vis frigöra golvyta och mer komma till sin rätt. Råd om lämplig infästning och upphängningsanordning kan inhämtas från Sjöhistoriska museet. De kan även ge råd om lämplig upphängningsplats avseende ljusinsläpp.

Övriga behov:

Önskemål om bättre förvaringsmöjligheter finns. Vedlåren tjänstgör som enda förvaringsskåp numera. Eventuell kompletterande skåpsinredning kan med fördel utformas med inspiration från vedlåren. Ny skåpsinredning kan även tänkas vara vägghängd specialsnickrad och färganpassad till rummet.

Bild. Väggkrokar i kyrkorum har funnits rytmiskt utmed bägge långsidorna. Skruvhål efter borttagna krokar visar det tidigare antalet.

Bild. Tv. Armatur i vägghörn som troligtvis tillkom i samband med den anslutande gavelväggens skivinklädnad. Th. Rundad list i vägghörn.

Bild. Taklist i kyrkorum.av sen 1800-talstyp.

Bild. Taket med ilagning efter skorstensutgång. Den lagade takytan är målad lokalt.

Bild. Kyrkorummet under pågående fönsterrenovering. Ovan fönstret löper list för upphängning av utställningsmaterial. En ny list kan med fördel göras mer smäcker och målas in i väggfärgen.

Övriga iakttagelser

Västra gavelväggen har tidigare haft två fönsteröppningar. Igensättningarna syns från utsidan som ilagningar i panelen. Den norra mäter en bredd på 148 cm och den södra 140 cm.

Ilagning ovan entré med spår efter triangelformad portik. Äldre foton visar att det funnits liknande portutformning exteriört.

Bild. Fikapaus i trädgården invid kapellet. Bakom skymtar den västra gaveln som då ännu hade två fönster i bottenvåningen .

Bild. Ovanför entrén syns siluetten efter den ursprungliga dörrens utbredning.

Bild. Lagning i väggpanel under fönster som visar de tidigare fönstrens utbredning. Fönsterfoder av sen 1800-tals typ.

Tumregler vid underhåll

Hellre laga än byta ut

Använd byggnadsmaterial med förankring i byggnadens tillkomstperiod, sekelskiftet 1900

Patina bidrar till upplevelsen av byggnadens historia

Nya tillägg bör underordna sig det befintliga kyrkorummet

ÅRLIGA ÅTGÄRDER

- Rensa hängrännor och markanslutningar på stuprör
- Kontrollera fönstrens kittfogar
- Kontrollera fönstrens måleri – kan förlänga underhållsperioder genom att behandla med kokt linolja.
- Hålla växtligheten nere närmast fasaderna
- Se till att föremål inte lagras vid och i anslutning mot fasaderna
- Hålla koll på att marknivån invid grunden inte lagras på
- Besiktning av vind för kontroll av eventuellt läckage

ÅTGÄRDER PÅ SIKT

Gavelfasaderna har på senare tid fått en horisontell panelskarv som ger byggnaden ett mer kompakt och villaliknade uttryck. I samband med framtida panelbyte eller åtgärder på gavelfasaderna rekommenderas återgång till genomgående slät panel.

Vindskyddet framför entrén bör målas invändigt i ljus färg se åtgärdsförslag bilaga 2.

Lägga upp en långsiktig plan för hur marken omkring kapellet ska skötas. Nuvarande lummig grönska med framförallt buskar och sly inverkar på upplevelsen av kapellet på håll. Placeringen i höjdläge är förknippad med att vara synlig på ön och ett landmärke från vattnet.

Föreningen har behov av ytterligare förrådsutrymmen för att bespara den öppna interiören från alltför mycket lösa föremål. En eventuell komplementbyggnad bör placeras på ett diskret sätt i anslutning till utedasset. Tillägget bör vara enkelt utformat med rektangulär planform och pulpettak. Fasader utformas i slät träpanel. Färgsättningen bör ansluta till utedasset och naturen. Mörkläggningsgardiner kan enkelt inordnas i miljön genom upphängning på diskreta inmålade krokar ovanför respektive fönster.

Bilaga 1 – Byggnadsdetaljer

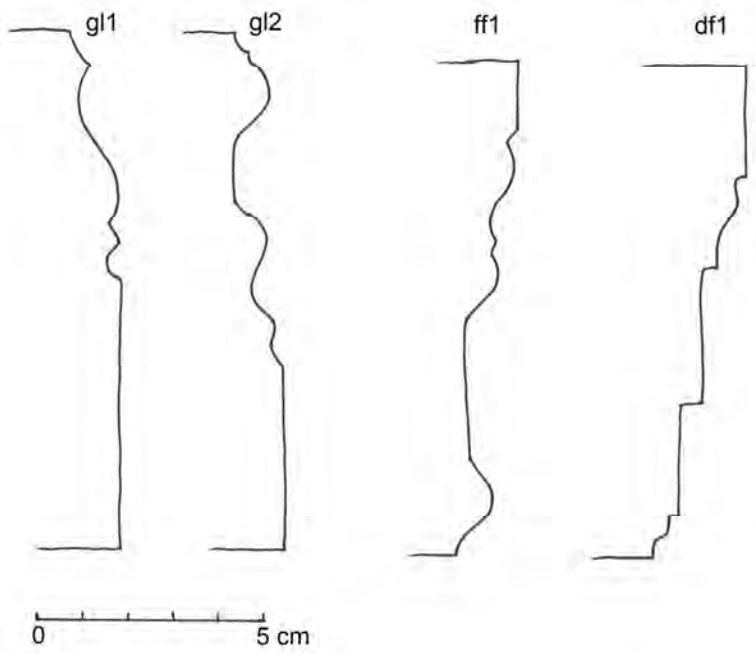

Bild. Profiler på interiörens listverk, gl - golvlist,ff-fönsterfoder, df-dörrfoder.

Bilaga 2 – Skador – uppdateras efter hand

BEGREPP FÖR SKADERAPPORTERING

Byggnadsdel- anger läget för skadan
Kondition – skadans omfattning
Åtgärd – förslag på åtgärd
Prioritet – Underhåll - årlig åtgärd, akut åtgärd - inom 1-5 år, på lång sikt – inom 10 år

STOMME

Byggnadsdel	Syll och vattbräda på södra sidan, ev även delvis in på den anslutande gavelväggen i öster (entrésidan).
Kondition	Vattbräda delvis bortfallen i östra hörnet, rötskada i anslutande syllträ.
Åtgärd	Kontrollera syllens status längs hela sydfasaden och på de anslutande gavelväggarna.
Datum	Maj 2012
Åtgärdsförslag	Avlägsna hela vattbrädan på sydsidan och ev delvis på gavelväggarna. Skala bort rötskadade delar och sala i med nytt kärnvirke av god kvalitet. Byta ut vattbrädan i söder mot likvärdig när det gäller utformning och av god virkeskvalitet. Tjänliga delar av vattbrädan kan användas för att skarva i ev skador på de andra fasadernas vattbrädor.
Prioritet	Akut åtgärd, inom 1-5 år

EXTERIÖR

Byggnadsdel	Nordfasadens östra fönster
Kondition	Äldre rötskada i karmöverstycke som är torr och därmed inte pågående. Syns i panelen invändigt i kyrkorummet.
Åtgärd	Ingen åtgärd, skadan ej aktiv.
Datum	2012 maj
Åtgärdsförslag	Bör hållas under uppsikt, skadan ej aktiv.
Prioritet	Underhåll – årlig koll

Byggnadsdel	Fasadpanel
Kondition	Relativt gott skick, men i stort behov av målning
Åtgärd	Måla om fasaderna.
Datum	2012 maj
Åtgärdsförslag	Nedskrapning av befintlig tät färg. Målning med linoljefärg i ljus lätt bruten färg.
Prioritet	Akut åtgärd- arbetet bör delas upp med en fasad per år under fyra år.

Byggnadsdel	Stensockel
Kondition	Stenmuren är välhållen, men fogad med ett tätt och klumpigt påfört cementbruk.
Åtgärd	Cementbruket bör bytas ut mot ett mindre tätt fogbruk.
Datum	2012 maj
Åtgärdsförslag	Avlägsna cementbruket utan att skada stenarna. Foga med hydrauliskt kalkbruk och utför fogningen som platt utstrukna fogar en bit ut på stenen.
Prioritet	På lång sikt- inom 10 år. Bevaka eventuella fuktproblem i anslutande innergolv/innerväggar.

Byggnadsdel	Vindskyddet framför entrén.
Kondition	Invändiga panelytor är omålade med spår efter återkommande mörka fuktfläckar.
Åtgärd	Måla vindskyddet invändigt.
Datum	2012 maj
Åtgärdsförslag	Måla med linoljefärg i ljus nyans, liknande fasadfärgen.
Prioritet	Akut-åtgärd, inom 1-5 år. Kan utföras med målning av anslutande gavelfasad.

Byggnadsdel	Stuprör
Kondition	Stuprören är i gott skick, men markanslutningen på nordsidan avviker í material.
Åtgärd	Inordna marakanslutningarna i helheten
Datum	2012 maj
Åtgärdsförslag	Ersätt platsröret med nytt av metall. En tillfällig mindre beständig lösning är att måla eller klä in platsröret.
Prioritet	Av estetiska skäl.

INTERIÖR

Byggnadsdel	
Kondition	
Åtgärd	
Datum	
Åtgärdsförslag	
Prioritet	

ÖVRIGT

Byggnadsdel	Fönster
Kondition	Behov av mörkläggningsgardiner
Åtgärd	Montera enkla krokar
Datum	2012 nov
Åtgärdsförslag	Målas in i väggfärgen.
Prioritet	Akut, inom 1-5 år.

Byggnadsdel	Bänkar
Kondition	Ostadiga
Åtgärd	Pröva inledningsvis att hyvla till benens undersida.
Datum	2012 nov
Åtgärdsförslag	
Prioritet	

Bilaga 3 - Utförda åtgärder – uppdateras efter hand

STOMME

Byggnadsdel	
Skadans omf	
Åtgärd	
Åtgärd utförd - när och av vem	
Slutbesiktning	
Ev kontakter	

EXTERIÖR

Byggnadsdel	Bottenvåningens fönster x 4
Skadans omf	Återkommande rötskador i bottenstycken, rostskadade hörnjärn, bortfall av kitt, flagande färg
Åtgärd	Byte av rötskadade delar, byte av hörnjärn, kittning och målning. Fönster målades med linoljefärg från Kulturhantverkarna. NSC S5040-Y80R. Liknande faluröd.
Åtgärd utförd - när och av vem	Vår och sommar 2012 – Ola Lundqvist
Slutbesiktning	
Ev kontakter	

Byggnadsdel	Vindsfönster – återanvänt från annan byggnad sent 1700-tal el tidigt 1800-tal.
Skadans omf	Kraftig rötskada i bottenstycke och i anslutande sidostycken till en höjd av någon dm. Bågen var av och reparerad på flera ställen sedan tidigare. Trasiga glas, bortfall av kitt.
Åtgärdsförslag	Byte av rötskadade delar, komplettering av nytt glas, kittning och målning. Målade som övriga fönster, se ovan.
Åtgärd utförd - när och av vem	Vår och sommar 2012 – Ola Lundqvist
Slutbesiktning	
Ev kontakter	

INTERIÖR

Byggnadsdel	
Skadans omf	
Åtgärd	
Åtgärd utförd - när och av vem	
Slutbesiktning	
Ev kontakter	

ÖVRIGT

Byggnadsdel	
Skadans omf	
Åtgärd	
Åtgärd utförd - när och av vem	
Slutbesiktning	
Ev kontakter	